

[SIGNALEMENT]

André Gysel, *Gaston Le Roy. Dagboek van een Vlaams oorlogsvrijwilliger tijdens WOI*, Tielt, Lannoo, 2010, 159 pp., ill., ISBN 9789020992502

André Gysel, *Dokter Lievens. Dagboek van een arts in de loopgraven tijdens WOI*, Tielt, Lannoo, 2011, 160 pp., ill., ISBN 9789020939361

Het dagboek van frontsoldaat Gaston Le Roy werd voor de eerste maal uitgegeven in 1930, onder de titel *Piot worden ... en zijn. Dagboek 1915-1918*. Het boekje – samengesteld door Le Roy – was een synthese van de 5 notitieschriftjes die hij bijhield tijdens zijn verblijf aan het front. Het uitgegeven dagboek diende om de aankoop van een VOS-vlag voor

de afdeling in Wetteren te bekostigen. 80 jaar later werd het dagboek van Gaston Le Roy opnieuw uitgegeven. André Gysel, een gepensioneerd geschiedenisleraar en kenner van de Eerste Wereldoorlog, vertaalde de uitgave van 1930 naar vandaag en werkte samen met Luc Vandeweyer aan een inleiding en nawoord. De publicatie kadert Le Roy in een breder tijds kader waardoor we ook te weten komen welke rol hij na de oorlog speelde. Het boek werd geïllustreerd met passages uit het dagboek van 1930 en met andere bewaard gebleven persoonlijke documenten. Zo bevinden zich in het archief van Gaston Le Roy ook nog: tekenalbums met schetsen, een poëziealbum, losse tekeningen, foto's, persoonlijke documenten en notities waarvan de oudste dateren uit 1913.

Wie was Gaston Le Roy? Geboren in Wetteren in 1885, groeide hij op in een middenstandersmilieu en liep school in Gent waar hij een aardig mondje Frans leerde spreken. De jongen had een bijzonder talent voor tekenen en schilderen, maar vertoonde weinig interesse om zijn gave te exploiteren. Uit zijn archief blijkt dat Le Roy al voor de oorlog actief was in de Vlaamse beweging. Voornamelijk de taalproblemen trokken zijn aandacht. In januari 1915 meldde Le Roy zich aan als oorlogsvrijwilliger. Aan het front was hij getuige van de nijpende taalperikelen in het leger, het ontstaan van het activisme en de frontbeweging. Einde augustus 1919 liep zijn legerdienst af. Hij keerde terug huiswaarts en verhuisde naar Beervelde waar hij een wijnhandel en likeurstokerij opstartte. Le Roy sloot zich na de oorlog aan bij het Verbond der Vlaamse Oud-Strijders (VOS), maar bleef verder erg op de achtergrond wat Vlaamse initiatieven betrof. Politiek actief werd Le Roy in 1940 als partijlid van het Vlaams Nationaal Verbond (VNV). In 1941 werd hij aangesteld als burgemeester van Beervelde, een functie die hij aanvankelijk met veel overtuiging en stiptheid uitvoerde. Zijn enthousiasme en bereidwilligheid zwakte echter zienderogen af toen hij verhalen van terugkerende oostfronters te horen kreeg. In de maanden erop probeerde hij jongemannen uit zijn gemeente aan de verplichte tewerkstelling in Duitsland te doen ontkomen. In september 1944 werd Le Roy door het verzet aangehouden en overgebracht naar de gevangenis van Dendermonde. Nadien verbleef hij in het interneringskamp van Lokeren. Tot tweemaal toe kwam hij vervroegd vrij, maar werd telkens weer opgepakt en vastgezet. Zijn internering werd beëindigd in oktober 1947. Tot slot werd Le Roy door de krijgsraad in Gent veroordeeld voor zijn lidmaatschap bij het VNV en zijn functie als burgemeester en kreeg 3 jaar gevangenisstraf opgelegd. Na de hele heisa leidde hij een teruggetrokken leven, ver van alle politiek. Gelijkaardig en eveneens van de hand van André Gysel verscheen einde 2011 het verhaal van *Dokter Lievens. Dagboek van een arts in de loopgraven tijdens WO I*. In de aanloop naar de herdenking van 1914-1918 een populair genre zo blijkt want ook de ervaringen van Odon Van Pevenaeghe, Joris Lannoo en Maurice Braet werden reeds eerder bij Lannoo uitgegeven.

[Sophie Gyselinck]